

Vergaderjaar 2022–2023

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

Nr. 695

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 april 2023

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen over de brief van 14 maart 2022 over de Beleidsreactie op het eindrapport «Aanbieders schuldbemiddeling» en «Verkenning stelsel schuldhulpverlening» (Kamerstuk 24 515, nr. 615), over de brief van 14 maart 2022 over de Voortgang ambities kinderarmoede (Kamerstuk 24 515, nr. 616) en over de brief van 11 maart 2022 over de Voortgang implementatie vereenvoudiging beslagvrije voet en programma stroomlijning keten voor derdenbeslag pensioengebied (Kamerstuk 24 515, nr. 617).

De vragen en opmerkingen zijn op 6 april 2022 aan de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen voorgelegd. Bij brief van 20 april 2023 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Kuzu

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Broek

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Beleidsreactie op het eindrapport «Aanbieders schuldbemiddeling» en «Verkenning stelsel schuldhulpverlening»

De leden van de VVD-fractie zien het belang van een nader vast te stellen reactietermijn voor schuldeisers. Het onderzoek ziet een drukmiddel zoals een wettelijke reactietermijn als een weinig kansrijke vorm van druk om schuldhulptrajecten te versnellen. Kan de Minister aangeven wat haar overwegingen zijn om toch een wetsvoorstel in consultatie te brengen?

De inzet van het kabinet is om mensen te helpen hun schulden sneller op te lossen. De introductie van een reactietermijn is één van de maatregelen die het kabinet neemt. Uit de praktijk blijkt dat de meeste schuldeisers bereid zijn om mee te werken aan een minnelijk (buitengerechtelijk) schuldhulpverleningstraject. Het komt echter ook voor dat er schuldeisers zijn die zich afzijdig houden en bijvoorbeeld niet reageren als een schuldhulpverlener contact met hen opneemt. De introductie van een reactietermijn is vooral gericht op die schuldeisers. Eén zo'n schuldeiser kan een schuldhulpverleningstraject vertragen en daarmee niet alleen de schuldenaar, maar ook andere schuldeisers benadelen. Mensen kunnen hierdoor onnodig lang in een schuldhulpverleningstraject blijven hangen, waardoor schulden verder kunnen oplopen.

Dit kan er ook toe leiden dat mensen hun motivatie verliezen en zonder oplossing uit een schuldhulpverleningstraject verdwijnen of pas na lange tijd kunnen doorstromen naar de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (Wsnp). Voor schuldeisers duurt het door de vertraging van het schuldhulpverleningstraject langer voordat zij uitsluitel krijgen over de vraag of zij nog iets van hun vordering betaald zullen krijgen. Met de invoering van een reactietermijn kan een bijdrage geleverd worden aan een oplossing voor dit probleem.

Ik ga, mede namens de Minister voor Rechtsbescherming, een wetsvoorstel in consultatie geven waar die reactietermijn onderdeel van uitmaakt. In het conceptwetsvoorstel is ook opgenomen dat als de rechter, volgens de daarvoor geldende regeling in de Faillissementswet, gevraagd wordt om de schuldregeling dwingend aan de schuldeisers op te leggen, een schuldeiser die eerder niet heeft gereageerd, zich daartegen niet kan verzetten op de enkele grond dat zijn vordering niet goed is meegenomen in de schuldregeling. Ik verwacht dat dit precies de prikkel is die nodig is om ervoor te zorgen dat schuldeisers zich zullen houden aan de reactietermijn. In dit wetsvoorstel wordt daarnaast voorzien in de mogelijkheid om bestuursrechtelijk te kunnen optreden tegen personen die handelen in strijd met het verbod op schuldbemiddeling, die zal worden overgeheveld van de Wet op het consumentenkrediet naar de nieuwe wet Schuldbemiddeling. Daarbij ben ik voornemens binnenkort mede namens de Minister voor Rechtsbescherming dit wetsvoorstel in consultatie te brengen waarin een informatieplicht is opgenomen voor de aanbieders van schuldbemiddeling die daarvoor een vergoeding mogen vragen, om cliënten te wijzen op de (schuld)hulpverlening door gemeenten aan de burger. De doelen van het wetsvoorstel zijn om te zorgen voor een snellere en betere schuldhulpverlening voor mensen met problematische schulden en een versterking van de aanpak van malafide schuldbemiddelaars, zoals partijen die ten onrechte een vergoeding vragen aan de schuldenaar om een schuldregeling tot stand te brengen.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister een aantal uitkomsten uit de onderzoeken naar aanleiding van de moties van het lid Van

Beukering-Huijbregts¹ en van het lid Wörsdörfer² wil overnemen. Deze leden wijzen er allereerst op dat zij van mening zijn dat de eerstgenoemde motie slechts in beperkte mate is uitgevoerd. De motie vroeg om in 2021 het samenvoegen van het minnelijke traject en de Wsnp te verkennen. Zij constateren dat er slechts een klein aantal wijzigingen onderzocht is, waardoor de bredere evaluatie van het huidige systeem van het minnelijke traject en de Wsnp achterwege is gebleven. Zij nodigen de Minister uit om deze reflectie alsnog te geven.

In mijn brief van 14 maart 2022 heb ik toegelicht hoe ik meer eenheid in het stelsel wil brengen. Ik kijk hierbij naar het creëren van meer samenwerking en samenhang tussen het minnelijk en wettelijke traject. We doen dit onder andere door met gemeenten te kijken hoe we mensen naar en tijdens een Wsnp-traject beter kunnen begeleiden. Bij amendement is in het wetsvoorstel opgenomen dat de duur van een Wsnp-traject in principe wordt verkort tot 18 maanden.³

Zoals ik ook heb aangegeven in reactie op de Initiatiefnota van Kamerlid Kat (Kamerstuk 36 260, nr. 2) is in lijn met het voorstel in de initiatiefnota om de duur van een schuldhulpverleningstraject te maximeren, het kabinet in gesprek met gemeenten en de NVVK om de minnelijke schuldregeling overeenkomstig in te korten. In overleg en nauwe samenwerking met gemeenten willen wij de kwaliteit van de dienstverlening versterken, gaan we verder met het landelijke ondersteuningsprogramma om de gemeentelijke dienstverlening te verbeteren en onderzoeken we samen met gemeente of aanpassing aan de organisatie van schuldhulpverlening het bereik van hulp kan vergroten.⁴

In de gesprekken die ik voer met alle betrokken partijen hoor ik steeds dat er grote behoefte is om verder te investeren in wat goed en steeds beter gaat. Ik zet in op structurele verbeteringen om te zorgen dat mensen met problematische schulden eerder perspectief geboden wordt. Hierbij heb ik zowel oog voor de korte als de langere termijn. De genoemde maatregelen maken onderdeel uit van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden en moeten ook in samenhang daarmee worden gezien.

Een belangrijke vernieuwing die in het onderzoek van Regioplan benoemd wordt, is het geven van de bevoegdheid aan gemeenten om een schuldregeling op te leggen bij akkoord van twee derde van de schuldeisers. Hiermee zouden gemeenten zonder tussenkomst van de rechter een schuldregeling kunnen treffen, waarmee sneller een oplossing van probleemschulden kan worden bereikt. Deze vernieuwing sluit dus nauw aan op de uitgangspunten van de Brede Schuldenaanpak en zou een grote stap vooruit zijn in de wijze waarop we met schuldenproblematiek omgaan. De schuldeiser zou wel naar de rechter kunnen stappen als hij of zij van mening is benadeeld te worden. In het onderzoek van Regioplan is te lezen dat schuldenaren, schuldeisers en uitvoerders betrokken bij de gemeentelijke schuldhulpverlening positief staan tegenover deze vernieuwing.

Als bezwaar tegen deze vernieuwing wordt genoemd dat dit ingrijpt op het eigendomsrecht van de schuldeiser. De Minister schrijft: «De maatregelen die de wettelijke taak wel wijzigen, komen als weinig kansrijk uit de verkenning. De belangrijkste reden is dat de gemeente zou ingrijpen

¹ Kamerstuk 24 515, nr. 594

² Kamerstuk 24 515, nr. 597

³ Kamerstuk 35 915, nr. 28

⁴ Kamerstuk 24 515, nr. 677

in het eigendomsrecht van schuldeisers, wat aan de rechter is voorbehouden.»

De leden van de D66-fractie hebben begrip voor deze juridische contra-indicatie. Tegelijkertijd lezen deze leden dat de genoemde bezwaren niet onoverkomelijk zijn en dat eraan zou kunnen worden tegemoetgekomen door een goede invulling van de rol van de gemeentelijke schuldhulpverlener. Hoe staat de Minister in deze afweging, vragen deze leden. Zij wijzen er daarbij ook op dat dezelfde bezwaren ook gelden voor een tweede voorstel dat wordt besproken in het rapport van Regioplan, namelijk de verplichte reactietermijn. De onderzoekers schrijven hierover: «In nog sterkere mate dan bij maatregel 1.1 dringt zich de vraag op of aantasting van het eigendomsrecht van de schuldeiser, indien hij niet tijdig op een voorstel tot schuldsanering reageert, niet in strijd zou kunnen komen met Protocol 1 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.» Ondanks deze bezwaren kondigt de Minister aan deze vernieuwing wél over te nemen. Kunnen deze leden hieruit concluderen dat het bezwaar van het eigendomsrecht van de schuldeiser inderdaad overkomelijk is, zo vragen deze leden. En als dit het geval is voor de verplichte reactietermijn, waarom dan niet ook voor de schuldregeling bij akkoord van twee derde van de schuldeisers, vragen zij voorts.

Ik begrijp de behoefte van de leden van de D66 fractie om alle mogelijkheden open te bekijken. Het onderzoek richtte zich op de verbetering van het stelsel van schuldhulpverlening en keek naar kansrijke interventies. Ik neem de resultaten van het onderzoek ter harte en neem stappen om knelpunten in het stelsel te adresseren.

Met betrekking tot maatregel 1.2 wijzen de leden van de D66-fractie erop dat er een wetsvoorstel in voorbereiding is dat (onder meer) een reactietermijn voor schuldeisers regelt, terwijl de onderzoekers aangeven dat de door hen onderzochte maatregel «reactietermijn» alleen onder voorwaarden uitvoerbaar is. Ik begrijp dat dit lijkt op een tegenstelling, maar in de praktijk zijn er belangrijke verschillen tussen de maatregel in het wetsvoorstel en de maatregel die in de verkenning is onderzocht. Het belangrijkste verschil is dat het gevolg van niet binnen de reactietermijn reageren in de verkenning zou impliceren dat de niet-reagerende schuldeiser instemt met de schuldregeling. Het wetsvoorstel regelt dat schuldeisers binnen een bepaalde termijn moeten reageren op een verzoek tot saldo-opgave en tot medewerking aan een schuldregeling, maar niet reageren binnen de termijn betekent niet dat de schuldeiser automatisch akkoord gaat. De gevolgen van niet reageren zijn in het wetsvoorstel genuanceerder. Wanneer de reactietermijn verstreken is, kan de schuldhulpverlener namelijk de rechter verzoeken om een dwangakkoord. Heeft de schuldeiser niet tijdig gereageerd op het voorstel voor een buitengerechtelijke schuldregeling, dan zal de schuldeiser zich in het kader van een dwangakkoord niet meer kunnen beroepen op een eventuele juiste weergave van diens vordering in de schuldregeling. Aan dit voorstel kleven niet de in de verkenning genoemde juridische contra-indicaties, terwijl het ook de snelheid van het voortraject versnelt.

De leden van de D66-fractie vragen ook aandacht voor de opmerking dat de maatregelen die de wettelijke taak zouden wijzigen als weinig kansrijk uit de verkenning komen. Zij zien deze conclusie niet ondersteund door de bevindingen van Regioplan. Deze leden wijzen daarbij op de grote voordelen die deze vernieuwingen kunnen hebben voor het sneller oplossen van probleemschulden en de positieve reacties van schuldenaren, schuldeisers en uitvoerders betrokken bij de gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze leden concluderen hieruit dat deze vernieuwingen zeer kansrijk zijn om de doelstellingen in de Brede Schuldenaanpak te realiseren. Is de Minister het met deze leden eens, vragen zij.

Op basis van de onderzoeksresultaten kan ik nog niet concluderen of de vernieuwingen kansrijk zijn, maar dit wil ik wel graag verder gaan verkennen. Hierbij betrek ik ook innovatieve ideeën en zie ik wat de meerwaarde daarvan zou kunnen zijn binnen de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden en de aanpassingen die ik al voornemens ben te gaan doorvoeren.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister een aantal voorstellen doet om de begeleiding van Wsnp-cliënten door gemeenten beter te organiseren. Deze leden ondersteunen dit. Zij delen de observatie in de brief dat schuldhulpverlening te complex en niet eenduidig is, de toelating te langzaam en de trajecten te lang. Zij zijn van mening dat het hebben van één schuldentraject, met één regisseur hiervoor een oplossing kan bieden. Een betere begeleiding van Wsnp-cliënten door gemeenten kan leiden tot een meer integrale dienstverlening. Dit is iets waar gemeenten ook naar op zoek zijn, valt te lezen in het rapport van Regioplan. Deze leden vragen of het niet voor de hand liggend is om de volledige begeleiding van Wsnp-cliënten door gemeenten laten uitvoeren. Met de huidige methode blijft de dienstverlening immers versnipperd. Hiermee zou ook worden aangesloten op de ontwikkeling dat er steeds minder Wsnp-bewindvoerders zijn. Ook kan er op deze wijze beter toezicht gehouden worden op de kwaliteit van de Wsnp-bewindvoering. Ziet de Minister deze voordelen, zo vragen deze leden. En wat zijn de overwegingen om het huidige stelsel van private Wsnp-bewindvoering de voorkeur te geven, vragen zij voorts.

De leden van de D66-fractie vragen of gemeenten de volledige begeleiding van Wsnp-cliënten kunnen uitvoeren, omdat de gemeente een wettelijke rol heeft om schuldhulpverlening aan de inwoners van haar gemeente te geven. Als het niet lukt om een buitengerechtelijke schuldregeling te treffen kan een stap naar de rechter mogelijkheden bieden voor mensen met problematische schulden. Bijvoorbeeld door inzet van het dwangakkoord. De rechter kan dan een weigerende schuldeiser of schuldeisers dwingen om mee te werken aan de buitengerechtelijke schuldregeling. Daarbij moet de rechter alle belangen van de schuldeisers en de schuldenaar tegen elkaar afwegen. Als een buitengerechtelijke schuldregeling of een dwangakkoord niet mogelijk is, maar iemand wil wel dat zijn problematische schulden worden opgelost, dan kan hij een verzoek doen om te worden toegelaten in de Wsnp. Ik zie de noodzaak om beter samen te werken in het stelsel en vanuit het cliëntperspectief te zorgen voor één schuldentraject met één regisseur. Zo is in de brief van 14 maart 2022 door mij, mede namens de Minister voor Rechtsbescherming, onder andere aangekondigd dat we willen dat mensen naar en tijdens een Wsnp traject beter begeleid moeten worden door gemeenten. Ik zie de nauwere samenwerking tussen Wsnp-bewindvoerders en gemeenten als een belangrijk onderdeel hiervan. Een voorbeeld van deze samenwerking is de pilot die is uitgevoerd waarbij Wsnp-bewindvoerders helpen bij het indienen van een verzoekschrift voor de Wsnp. Ingevolge de motie van het lid Ceder⁵ die 21 februari jl. in de TK is aangenomen (Handelingen II 2022/23, nr. 55, item 9) zal samen met gemeenten een eventuele uitbreiding van de pilot toevoeging verzoek toelating Wsnp worden verkend.

De leden van de PVV-fractie vinden het natuurlijk goed dat dit kabinet de schuldhulpverlening wil vereenvoudigen en armoede wil terugdringen. Wel is het zaak dat voorkomen wordt dat mensen in financiële problemen komen. Malafide schuldhulpbedrijven zijn nog altijd actief en duwen mensen met financiële problemen nog verder de ellende in met als

⁵ Kamerstuk 24 515, nr. 678

gevolg, zoals ook in de brief van de Minister valt te lezen, opgelopen schulden, geld- en tijdverlies en mentale klachten. Ook loopt het schuldhulptraject vertraging op en kan er sprake zijn van het moeilijk herstellen van vertrouwen in het systeem met alle gevolgen van dien. Ontmoedigen van malafide schuldhulpverleners is voor de leden van de PVV-fractie niet voldoende. Personen die middels malafide schuldhulpbedrijven bewust en om persoonlijk gewin wet- en regelgeving overtreden waardoor mensen juist in nog grotere problemen komen, moeten keihard worden aangepakt. Kan de Minister maatregelen treffen die ervoor zorgen dat personen die zich hieraan schuldig maken, de financiële consequenties voelen? Kan aantoonbaar door toedoen van malafide schuldhulp opgelopen schulden worden verhaald op desbetreffende personen en daarbij ook de extra kosten van een regulier traject en ander gerelateerde kosten? Kan de Minister aangeven of zij verder maatregelen kan treffen die ervoor zorgen dat personen die zich schuldig maken aan malafide schuldhulp hun activiteiten niet meer kunnen voortzetten in welke vorm van schuldhulp of financiële begeleiding dan ook?

Ik deel de verontwaardiging van de leden van de PVV-fractie over malafide aanbieders van schuldbemiddeling. Schuldbemiddeling door commerciële aanbieders is verboden. Wanneer het OM een schuldbemiddelaar strafrechtelijk vervolgt, kan de gedupeerde zich in het strafproces voegen en om een schadevergoeding vragen. De rechter kan bij een veroordeling de schuldbemiddelaar opdragen de schade te vergoeden. De veroordeelde betaalt in dat geval het bedrag aan de Staat, die dat bedrag vervolgens uitkeert aan het slachtoffer.

Een overeenkomst met een malafide schuldbemiddelaar is ongeldig. Gedupeerden kunnen betalingen die zij aan de malafide schuldbemiddelaar hebben gedaan van die schuldbemiddelaar terugvorderen. Als zij daarnaast schade hebben geleden, kunnen zij die schade niet alleen strafrechtelijk terugvorderen, maar ook volgens de regels van het burgerlijk recht op de schuldbemiddelaar verhalen. Voor juridisch advies daarbij kunnen mensen terecht bij onder meer het Juridisch Loket, Sociaal Raadslieden en de Rechtswinkel.

Ik wil naast het strafrechtelijke traject, bestuursrechtelijke handhaving mogelijk maken. Op die manier kan met een boete sneller opgetreden worden en kan erger voorkomen worden. De mogelijkheid van bestuursrechtelijke handhaving sluit natuurlijk niet uit dat ernstige gevallen alsnog voor het strafrechtelijke traject gekozen kan worden. Een wetsvoorstel waarin dit wordt geregeld, is in voorbereiding. Ik wil in het wetsvoorstel daarnaast zorgen dat mensen die getroffen worden door een malafide aanbieder goed worden doorgeleid naar goede hulp. Daarom ben ik voornemens om in het wetsvoorstel een informatieplicht op te nemen om mensen actief te wijzen op de (schuld)hulpverlening van de gemeente. Ik neem de suggesties van de PVV-fractie graag mee bij de verdere uitwerking van het wetsvoorstel.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister over de rapporten «Aanbieders schuldbemiddeling» en «Verkenning stelsel schuldhulpverlening. Het kabinet heeft grote ambities om het beleid rond schuldhulpverlening te verbeteren. De leden van de ChristenUnie-fractie onderschrijven deze ambities. Armoede en schulden hebben grote impact op de ontwikkeling van kinderen, op werk en gezondheid. In de brief lezen deze leden dat het aantal personen dat hulp ontvangt bij problematische schulden – dat stabiel is – maar een klein deel is van het totaal aantal personen met problematische schulden, en dat het aantal personen in een wettelijke schuldsanering de afgelopen jaren daalt. De leden van de ChristenUnie-

fractie vragen het kabinet nader toe te lichten welke verklaringen hiervoor zijn. De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met instemming gelezen dat de Minister aan de slag gaat met maatregelen om de duur van schuldhulptrajecten te verkorten zoals een uiterlijke reactietermijn voor schuldeisers. Dit is nodig zodat personen met problematische schulden sneller een schone lei hebben. Deze leden zijn benieuwd naar de ambitie van de Minister over de duur van schuldhulptrajecten, zowel minnelijk als via de Wsnp.

Voor de daling van het aantal personen in de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (Wsnp) is niet één oorzaak aan te wijzen.⁶ Uw Kamer heeft eind 2020 een Kamerbrief over dit onderwerp ontvangen met onder andere de Quick Scan van Bureau Wsnp (onderdeel van de Raad voor Rechtsbijstand).⁷ Mede op basis hiervan is een voorstel voor de wijziging van de Wsnp bij uw Kamer ingediend.⁸ Bij amendement is in het wetsvoorstel opgenomen dat de duur van een Wsnp-traject in principe wordt verkort tot 18 maanden.⁹ Op 7 februari jl. heeft de Eerste Kamer ingestemd met deze Wet tot wijziging van de Faillissementswet ter verbetering van de doorstroom van de gemeentelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen.¹⁰ Daarnaast heb ik in de Kamerbrief waar uw vragen over gaan toegezegd dat wij ook verder zullen inzetten op betere toeleiding naar de Wsnp vanuit de gemeentelijke schuldhulpverlening. Het hele pakket aan maatregelen moet bijdragen aan het sneller kunnen doorlopen van een schuldentraject. Begin februari heb ik u gemeld dat ook de aflostermijn in het minnelijke schuldsaneringstraject zal worden verkort naar 18 maanden en daarmee het Wsnp traject zal volgen. Momenteel wordt de implementatie hiervan met alle betrokken partijen voorbereid.

Ten aanzien van het ondersteunen van cliënten bij een Wsnp-verzoek door gemeenten vragen de leden de ChristenUnie-fractie de Minister hoe groot het deel is van de gemeenten dat cliënten wel/niet ondersteunt bij een Wsnp-verzoek.

Hier is – zover wij weten – geen onderzoek naar gedaan. Ik zal dit bespreken met gemeenten en schuldhulpverleners om zo een beter beeld te krijgen wat nodig is om te zorgen dat dit in de toekomst zoveel mogelijk zal gebeuren.

Het lid van de BBB-fractie heeft kennisgenomen van de agenda van het schriftelijk overleg «armoede en schuldenbeleid» en heeft daarover nog enkele vragen.

Allereerst is het lid van de BBB-fractie blij dat er gestreefd wordt naar een sneller proces in het minnelijk of Wsnp-traject door bijvoorbeeld een verplichte reactietermijn voor schuldeisers in te stellen. Kan de Minister aangeven welke termijn zij voornemens is hiervoor te hanteren? Met een dreigende golf van faillissementen die ons boven het hoofd hangen, is de verwachting dat er veel schuldenproblematiek op de Nederlandse samenleving afkomt. Het lid van de BBB-fractie voorziet daarbij grote problemen in verband met de al bestaande capaciteitsproblemen bij gemeenten. Houdt de Minister daar nu al rekening mee? Zo ja, op welke wijze?

⁶ Kamerstuk 24 515, nr. 492

⁷ Kamerstuk 24 515, nr. 572

⁸ Kamerstuk 35 915. Wijziging van de Faillissementswet ter verbetering van de doorstroom van de gemeentelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen.

⁹ Kamerstuk 35b 915, nr. 28

¹⁰ Stb. 2023, nr. 87.

Het lid van de BBB-fractie vraagt naar de termijn die de Minister voor Rechtsbescherming en ik voornemens zijn te hanteren. In de Kamerbrief schrijf ik dat, uitgaande van de praktijk van schuldhulpverlening, bijvoorbeeld termijnen van 21 dagen voor het doorgeven van de schulden en 21 dagen voor het reageren op een voorstel voor een schuldregeling uitvoerbaar zouden zijn. Ik ben voornemens om bij de consultatie ook expliciet te vragen of een dergelijke termijn de juiste is.

Gemeenten hebben afgelopen jaren (2020–2023) extra middelen ontvangen om de verwachte extra toestroom op de schuldhulpverlening vanwege de gevolgen van de Coronacrisis en de energiecrisis op te vangen. Zoals ik heb aangekondigd in mijn brief 8 februari jl. streef ik eveneens in nauwe samenwerking met gemeenten en de NVVK naar een versterking van de gemeentelijke schuldhulpverlening.¹¹ Over de stand van zaken van dit traject informeer ik uw Kamer eind mei in de eerste voortgangsrapportage van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden.

Zoals in de Kamerbrief van 1 april 2022 over de langetermijnvisie coronasteun uiteen is gezet, heeft het kabinet de coronaschuldenproblematiek onderzocht om meer inzicht te krijgen in de schuldenpositie van bedrijven en ondernemers.¹² Zelfstandig ondernemers met financiële problemen kunnen zich melden bij hun gemeente voor hulp en ondersteuning. Het kabinet heeft extra geld vrijgemaakt om gemeenten bij die taak te ondersteunen. Het kabinet zal de zogenaamde «absorptiecapaciteit» van gemeenten in kaart brengen om te onderzoeken of gemeenten goed zijn uitgerust op een piek in de toestroom van ondernemers met schulden om zo mogelijke capaciteitsproblemen tijdig in beeld te krijgen.

Het lid van de BBB-fractie is geschokt over het feit dat er malafide schuldbureaus zijn die profiteren over de rug van zeer kwetsbare mensen in onze samenleving. Kan de Minister aangeven wat zij kan doen voor de mensen die de dupe geworden zijn van deze malafide bureaus? Het lid van de BBB-fractie pleit ervoor om meer eenduidigheid in het armoede- en schuldenbeleid te bewerkstelligen en bestaande en bekende loketten van bijvoorbeeld de gemeente te gebruiken voor het voorgenomen meldpunt. Het was het lid van de BBB-fractie al opgevallen dat er in schuldenbeleid een grote versnippering bestaat van betrokken organisaties, het lid van de BBB-fractie is van mening dat één loket voor verschillende hulpvragen kan bijdragen aan het voorkomen van problemen omdat het duidelijkheid verschaft.

Ik deel de schok die de BBB-fractie uitspreekt over malafide schuldbemiddelingsbureaus. We gaan het toezicht en de handhaving verbeteren. Ik wil zorgen dat mensen die getroffen worden door een malafide aanbieder worden doorgeleid naar de juiste hulp. En er komt een meldpunt om overtredingen te melden. Daarnaast zetten we ons onverminderd in om mensen met financiële problemen naar de juiste ondersteuning te leiden, bijvoorbeeld via de Nederlandse schuldhulprouwe en de vroegsignalering van schulden door gemeenten en een aantal schuldeisers.

Het lid van de BBB-fractie vraagt zich af of in kaart gebracht kan worden wat de verwachte effecten zijn van het doorvoeren van maatregel vier, oftewel: het afschaffen van de overheid als preferente schuldeiser. Is de Minister van plan over te gaan tot het afschaffen van de uitzonderingspositie van overheidsschuldeisers (maatregel vier)?

¹¹ Kamerstuk 24 515, nr. 677

¹² Kamerstuk 35 420, nr. 485

Zoals ik schreef in de Kamerbrief laat ik een onderzoek uitvoeren naar de positie van publieke schuldeisers bij schuldhulpverlening en schuldsanering zodat sneller tot een akkoord kan worden genomen. Ik zal de uitkomsten van dit onderzoek betrekken bij de ambitie uit het regeerakkoord om te zorgen voor een betere, verantwoorde overheidsincasso met oog voor de menselijke maat. Uw Kamer wordt daarover in het vierde kwartaal van 2023 geïnformeerd.

Het lid van de BIJ1-fractie neemt kennis van de door de Minister aangegeven ambities rondom schuldenbeleid. Dit lid mist hierin de fundamentele veroordeling van de industrie die op de fundering van schulden is gebouwd. Een kwaliteitskader is een klein begin, maar gaat wat dit lid betreft nog te weinig in op de onderliggende problematiek.

Het lid van de BIJ1-fractie vraagt zich af hoe de Minister kijkt naar het concept van gedeelde verantwoordelijkheid wat betreft schulden. Staat de Minister open om hier onderzoek naar te doen, en op deze manier het heffen van rentes als winstmodel een halt toe te roepen?

Dit lid vraagt zich tevens af of de Minister er iets voor voelt om concreet te gaan kijken op welke momenten de overheid schulden vaker over kan nemen als structureel beleid, vooral in gevallen waar meerdere schuldeisers zorgen voor een vicieuze opeenstapeling van financiële problematiek.

Het kabinet wil met de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden voorkomen dat schulden problematisch worden, maar ook dat het schuldenstelsel rekening houdt met de menselijke maat. Er wordt gewerkt aan een integrale verbetering van het functioneren van de private invordering- en schuldenketen, inclusief de normering van buitengerechtelijke incassokosten. De financiële prikkels en eventuele onbedoelde c.q. ongewenste effecten worden nadrukkelijk betrokken. Het kabinet bekijkt hoe de mogelijk negatieve effecten van de doorverkoop van vorderingen als verdienmodel kan worden tegengegaan. Uw Kamer zal in mei 2023 over het proces van doorverkoop geïnformeerd worden. Zoals toegezegd in het commissiedebat Armoede- en schuldenbeleid van 8 februari jl. zal ik voor Prinsjesdag Uw Kamer informeren over de Rijksincassovisie en de invorderingsstrategieën van publieke schuldeisers. Opstapeling van schulden vindt plaats in een breder stelsel. Er is sprake van verschillende typen schuldenaren, typen schuldeisers, verschillende kosten en er zijn verschillende stadia in de invorderings- en schuldenketen. Daarbij zal ook het hierboven genoemde onderzoek naar de positie van publieke schuldeisers bij de totstandkoming van schuldregelingen en schuldsaneringen betrekken.

Tevens is een waarborgfonds ingericht voor saneringskredieten. Met dit fonds wordt het voor de gemeentelijke schuldhulpverlening gemakkelijker om saneringskredieten in te zetten. Met saneringskredieten ontvangen de schuldeisers in één keer het bedrag dat in een schuldregeling is overeengekomen van de kredietbank, tegen finale kwijting van de restschuld. Mensen met problematische schulden houden zo alleen de kredietbank over als schuldeiser, waardoor zij minder stress ervaren

Het lid van de BIJ1-fractie vraagt zich tot slot af hoe de Minister kijkt naar schuldhulpverlening op de lange termijn. Deelt de Minister de mening dat deze het beste in handen is van de overheid zelf, zodat er geen sprake is van winstoogmerk en de communicatie en aanspreekpunten helder en overzichtelijk blijven?

Is de Minister bereid deze punten mee te nemen in de vernieuwde aanpak voor 2022–2025?

Ik ben dit met de BIJ1-fractie eens. Schuldbemiddeling wordt in de praktijk ook vooral door gemeenten uitgevoerd. De wet¹³ kent twee andere uitzonderingen van het verbod op schuldbemiddeling: Schuldbemiddeling om niet en schuldbemiddeling door enkele wettelijk gereguleerde beroepen, die bij de uitoefening van hun beroep te maken hebben met personen met financiële problemen, bijvoorbeeld advocaten en (Wspn-)bewindvoerders. Daarnaast bekijk ik samen met de Minister voor Rechtsbescherming of schuldbemiddeling nader verduidelijkt en geregeld kan worden, zoals ik hiervoor heb beschreven in reactie op de vragen van de Kamerleden van de VVD en PVV. Deze actie is onderdeel van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden.

Voortgang ambities kinderarmoede

Als het gaat om armoede zijn de leden van de PVV-fractie benieuwd naar de actuele situatie. Kan de Minister aangeven wat de invloed van de huidige extreem opgelopen inflatie is op de koopkracht en op het aantal mensen dat extra in financiële problemen is gekomen? Wanneer kan de Minister in dit kader actuele armoedecijfers aan de Kamer doen toekomen?

In december heeft het CBS nieuwe cijfers over armoede gepubliceerd. Die cijfers gaan over 2021. In 2021 maakten 891 duizend mensen deel uit van een huishouden met een inkomen onder de lage-inkomensgrens; een kwart daarvan was een minderjarig kind (209 duizend). Dat betekent dat 6,6 procent van alle kinderen leeft met armoederisico, een jaar eerder was dat nog 6,8 procent (218 duizend). Voor de bevolking als geheel bleef het risico in 2020 en 2021 gelijk op 5,4 procent.¹⁴

De stijgende inflatie zet sterke druk op de financiële positie van huishoudens. Het CPB heeft op basis van twee scenario's een inschatting gemaakt van het aantal huishoudens dat betaalbaarheidsproblemen ondervindt door de gestegen prijzen.¹⁵ Met de prijzen van januari 2021 hadden circa 500.000 huishoudens betaalbaarheidsproblemen. In de scenario's stijgt dit aantal met respectievelijk 170.000 en 650.000 huishoudens. Ruim de helft van deze huishoudens heeft voldoende financiële buffers om deze betaalbaarheidsproblemen op te vangen.

In het Centraal Economisch Plan (CEP) van 9 maart 2023 heeft het Centraal Planbureau (CPB), in samenwerking met het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), de nieuwe armoedecijfers voor de periode 2022 tot en met 2024 gepubliceerd. Ramingen stellen dat door de koopkrachtmaatregelen het aantal mensen dat in armoede leeft in 2023 daalt naar 815.000 (4,7% van de bevolking) en het aantal kinderen en jongeren uit arme gezinnen circa 220.000 is (6,1% van alle minderjarigen).

Heeft de huidige situatie invloed op het gevoerde beleid en ambities op het gebied van kinderarmoede? Welke inkomensmaatregelen gaat de Minister extra nemen bovenop het huidige beleid om armoede en schulden in deze tijd te voorkomen dan wel adequaat aan te pakken?

De huidige situatie zorgt ervoor dat meer mensen moeite hebben om rond te komen en dat mensen die al moeite hadden met rondkomen, meer financiële problemen en stress ervaren. Het belang van het bestrijden van (kinder-)armoede wordt nu juist extra duidelijk. In de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden ga ik nader in op mijn plannen voor de komende jaren. Voor dit jaar heeft het kabinet belangrijke aanvullende maatregelen

¹³ Wet op het consumentenkrediet, artikel 47 en 48

¹⁴ CBS, Armoederisico in Nederland

¹⁵ CPB, Stresstest kosten van levensonderhoud

genomen om de situatie voor de lagere inkomens te verzachten en voor komend jaar bekijkt het kabinet wat nodig is. Denk aan de verhoging van het wettelijk minimumloon vanaf 1 januari 2023 en de verhoging van het kindgebonden budget, waarmee specifiek op kinderarmoede wordt gericht. Dat neemt niet weg dat de situatie van groepen huishoudens nog steeds zorgelijk is en onze specifieke aandacht verdient.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de concrete plannen van de Minister om, zoals in het regeerakkoord vermeldt, de kinderarmoede te halveren in deze kabinetsperiode. Kan de Minister aangeven op basis van welke definitie (lage inkomensgrens, niet-veel-maar-toereikend-budget of Europese relatieve armoededefinitie) armoede zij deze halvering wil realiseren?

In de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden benoem ik mijn ambitie voor een halvering van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit in 2025 (t.o.v. 2015). Hiermee breng ik een versnelling aan in de eerder geformuleerde kwantitatieve ambitie kinderarmoede. Dit is een zware opgave. Dat laat onverlet dat de ambities een aanmoediging zijn voor mij en alle partners om alle zeilen bij te zetten om de realisatie van deze doelen dichterbij te brengen.

Om de voortgang van de ambities in deze kabinetsperiode inzichtelijk te maken, stel ik in samenspraak met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), planbureaus en andere betrokken partijen een brede monitor op. Voor het meten van armoede gedefinieerd als onvoldoende financiële middelen, zullen we gebruik maken van cijfers over het niet-veel-maar-toereikend budget van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

Het Centraal Planbureau (CPB) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hebben in Kansrijk Armoedebeleid verschillende opties geschetst hoe de kinderarmoede kan dalen. Deze leden vragen welke maatregelen uit Kansrijk Armoedebeleid de Minister gaat nemen om de halvering van kinderarmoede te realiseren. Kan de Minister aangeven wat de positieve effecten zijn bij het verhogen van het minimumloon naar 14 euro op het aantal kinderen in armoede? Kan de Minister verder inzichtelijk maken wat de budgettaire kosten, volgens Kansrijk Armoedebeleid zijn om de kinderarmoede te halveren?

Deze leden constateren verder dat de hardvochtige bezuiniging op de kinderbijslag voor 2023 en 2024 nog steeds in de boeken staan. Kan de Minister aangeven welke effecten deze bezuiniging heeft op het aantal kinderen in armoede (volgens de lage inkomensgrens en de niet-veel-maar-toereikend criterium)?

In de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden ga ik nader in op de wijze waarop ik invulling wil geven aan de halvering van de kinderarmoede. Een aantal maatregelen komt ook voor in Kansrijk Armoedebeleid, zoals het verhogen van de arbeidskorting, het verhogen van het kindgebonden budget, het verhogen van het wettelijk minimumloon, het voeren van actief arbeidsmarktbeleid en het verruimen van bijverdiengrenzen in de Participatiewet.

De leden van de PvdA-fractie vragen om de effecten van een verhoging van het WML naar 14 euro per uur. Het effect van deze buitengewone verhoging is sterk afhankelijk van het moment waarop het WML naar 14 euro per uur zou worden verhoogd, daarom wordt een WML-verhoging in de meeste studies weergegeven als een procentuele stijging. De PvdA en GroenLinks-fracties hebben het CPB een aanvullende buitengewone

verhoging van het WML laten doorrekenen.¹⁶ Deze verhoging kwam boven op de verhoging van het WML die het kabinet doorvoert. Deze moest met circa 14%¹⁷ stijgen om in januari 2025 uit te komen op 14 euro bruto per uur. In dat geval daalt het aantal kinderen met risico op armoede (lage-inkomensgrens CBS) met 8% ten opzichte van het coalitieakkoord. In dit effect is echter niet meegenomen dat sprake is van een werkgelegenheidseffect door een stijging van het reserveringsloon voor uitkeringsgerechtigden. Dit negatieve arbeidsaanbodeffect kan niet door het kabinet worden gekwantificeerd, maar beperkt het armoede reducerend effect van de maatregel.

De leden van de PvdA-fractie vragen daarnaast om de budgettaire kosten van een halvering van kinderarmoede volgens Kansrijk Armoedebeleid. Deze rekensom kan niet gemaakt worden, om twee redenen. In deze studie van CPB en SCP zijn de kwantitatieve effecten van een groot aantal maatregelen gericht op armoedereductie doorgerekend. Van een aanzienlijk aantal, zeer relevante, maatregelen kunnen het CPB en SCP echter alleen de kwalitatieve effecten geven. Daarbij bekijkt de studie losse maatregelen, terwijl bij een pakket van maatregelen sprake kan zijn van interactie-effecten. Het is op voorhand niet duidelijk wat de interactie-effecten van verschillende maatregelen zijn op bijvoorbeeld de stimulans om te werken. Dit maakt het niet mogelijk om een solide inschatting te maken van de budgettaire gevolgen van een halvering van de kinderarmoede.

Het wetsvoorstel om de kinderbijslag (AKW) over de jaren 2022, 2023 en deels over 2024 niet te indexeren, is ingetrokken door het kabinet, zoals aangekondigd in de voorjaarsnota. Door het intrekken van dit wetsvoorstel is het monitoren van effecten op de kinderarmoede van dit wetsvoorstel niet meer aan de orde. Er is derhalve dan ook voldaan aan de motie van het lid Van Baarle (Kamerstuk 35 845 nr. 15)

Ook vragen de leden van de PvdA-fractie naar de besteding van de Klijnsma-gelden door gemeenten. Hoe staat het met de uitvoering van de motie verantwoording van gemeenten over bestrijding van kinderarmoede?¹⁸ Kan de Minister een overzicht geven welke gemeenten nu niet het volledige, niet geoormerkte, bedrag dat zij ontvangen, aan het bestrijden van kinderarmoede besteden? Kan de Minister een overzicht geven wat de redenen zijn volgens het «pas toe of leg uit»-principe waarom gemeenten niet het volledige bedrag aan de bestrijding van kinderarmoede ut geven? Kan de Minister verder inzichtelijk maken hoeveel geld hierdoor niet aan de bestrijding van kinderarmoede wordt besteed?

In de brief van 6 april 2020 heeft Staatssecretaris Van Ark, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), aangegeven hoe zij invulling heeft gegeven aan de motie van de leden Gijs van Dijk en Bruins (Kamerstuk 35 300 XV, nr. 65) (Kamerstuk 24 515, nr. 529). In deze brief heeft zij aangegeven dat het «pas toe of leg uit principe» niet past binnen het huidige decentrale stelsel. Via de periodieke evaluaties bestuurlijke afspraken kinderarmoede tussen het Rijk en de VNG is informatie opgehaald hoe gemeenten hun kinderarmoedebeleid vormgeven en hoe de middelen worden ingezet.

¹⁶ CPB. Analyse wijzigingsvoorstellen PvdA en GroenLinks op het coalitieakkoord

¹⁷ Hierin wordt dezelfde koppeling als in het coalitieakkoord gehanteerd. Gezien het zeer kleine aantal huishoudens met kinderen dat recht heeft op een AOW-uitkering zal het niet doorvoeren van de buitengewone verhoging voor de AOW geen significant effect hebben op kinderarmoede.

¹⁸ Kamerstuk 35 300 XV, nr. 65

Naar aanleiding van de motie van het lid Bruins c.s. is er een extra tussentijdse evaluatie van de bestuurlijke afspraken kinderarmoede uitgevoerd. Uw Kamer is per brief van 28 september 2020 over de uitkomsten geïnformeerd.¹⁹ In de brief «1^e rapportage ambities kinderarmoede» is uw Kamer over de meest recente evaluatie van de bestuurlijke afspraken geïnformeerd ().²⁰ Hieruit blijkt onder andere dat er steeds meer aandacht binnen gemeenten is voor kinderarmoedebeleid. Nagenoeg alle Nederlandse gemeenten (96%) verstrekken zelf of met behulp van een partner zoals Stichting Leergeld voorzieningen in natura aan inwoners. Ook is het bereik van het aantal kinderen in armoede flink gestegen (van 43 naar 81 procent). Drie op de tien gemeenten (31%) zeggen in de vragenlijst niet direct zicht te hebben op waar de ontvangen structurele middelen aan zijn besteed. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat deze gemeenten geen zicht hebben op de eigen uitgaven. Het is mogelijk een gevolg van de wijze van uitvragen. Van de 132 gemeenten die hier wel inzicht in konden geven, zegt een ruime meerderheid (82%) dat de middelen zijn aangewend voor het verbeteren van bestaand kinderarmoedebeleid. Eén op de drie zette de middelen (ook) in voor verbeteren van algemeen generiek armoedebeleid.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister over de voortgang van de ambities kinderarmoede. Het kabinet stelt zichzelf het ambitieuze doel om in vier jaar tijd het aantal kinderen dat opgroeit in armoede te halveren. In de brief wordt aan de hand van de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (absolute lage inkomensgrens) de ontwikkeling van het percentage kinderen dat opgroeit in armoede gemeten. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen zich af wat de voors en tegens zijn van het gebruiken van een andere definitie van het percentage kinderen dat opgroeit in armoede, namelijk de relatieve lage inkomensgrens (het niet-veel-maar-toereikend budget) zoals ook door het SCP en Nibud worden gebruikt of de definitie die door de Europese Commissie wordt gehanteerd.

De verschillende definities van kinderarmoede belichten alle een ander deel van de armoedeproblematiek. De armoede-reductiedoelstellingen uit de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden zijn gebaseerd op de SCP-definitie. Het SCP kiest met een budgetbenadering voor een absolute armoedenorm en vergelijkt het besteedbaar inkomen van huishoudens met het benodigde budget volgens de referentiebudgetten van het Nibud. In het niet-veel-maar-toereikend-budget wordt ook een minimale vorm van sociale participatie meegenomen. De SCP-definitie geeft zo een beter beeld van wat een huishouden minimaal nodig heeft om rond te komen. Het CPB raamt de kinderarmoede sinds de augustusraming van 2022 op basis van deze SCP-definitie.

In de ambities Kinderarmoede werd voorheen gebruik gemaakt van de CBS-definitie, de lage inkomensgrens. Deze armoedegrens heeft als voordeel dat er goed een vergelijking over de jaren gemaakt kan worden, omdat de armoedegrens uitgaat van de bijstandsnorm uit 1979, toen deze op een hoog niveau laag. Deze armoedegrens betreft een vast bedrag dat voor alle jaren en alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt. In tegenstelling tot de SCP-definitie is deze norm niet gebaseerd is op de daadwerkelijke kosten van huishoudens.

Naast deze Nederlandse definities zijn er ook Europese armoededefinities die de relatieve armoede belichten. Deze brengen het verschil tussen de

¹⁹ Kamerstuk 24 515, nr. 569

²⁰ Kamerstuk 24 515, nr. 608

hoge en lage inkomens in beeld en geven zo een beeld van de inkomensongelijkheid. Dit geeft zicht op hoe scheef inkomen tussen bepaalde groepen is verdeeld, en is iets anders dan het bedrag dat een huishouden nodig heeft om de minimaal noodzakelijke uitgaven te kunnen doen. De relatieve armoededefinitie heeft als nadeel dat deze niets zegt over het armoederisico van een huishouden. De relatieve indicator daalt bijvoorbeeld in tijden van economische achteruitgang wanneer het mediane inkomen daalt en stijgt wanneer herverdeling van hogere naar middeninkomens plaatsvindt, terwijl beide situaties in feite niets veranderen aan het aantal huishoudens met een armoederisico.

Om de voortgang van de ambities binnen de aanpak geldzorgen, armoede en schulden in deze kabinetsperiode inzichtelijk te maken, stel ik in samenspraak met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), planbureaus en andere betrokken partijen een brede monitor op. Voor het meten van armoede gedefinieerd als onvoldoende financiële middelen, zullen we gebruik maken van cijfers over het niet-veel-maar-toereikend budget van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

Het lid van de BIJ1-fractie neemt kennis van de daling betreffende het aantal kinderen dat opgroeit in armoede. Dit lid is benieuwd welke maatstaf hiervoor wordt gehanteerd. De zorgelijke ontwikkeling rondom de inflatie in recente tijden, alsmede als gestage prijsstijgingen in het afgelopen decennium hebben de te bereiken grens voor bestaanszekerheid fors verhoogd. In hoeverre is dit meegenomen in de berekeningen?

De daling van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede is gebaseerd op een publicatie van het CBS waarin armoede wordt gemeten aan de hand van de lage-inkomensgrens. Het CBS kijkt met haar lage-inkomensgrens naar het risico op armoede. Deze grens wordt bepaald door de koopkracht van een bijstandsuitkering in 1979, toen dit niveau relatief hoog lag. De lage-inkomensgrens wordt jaarlijks op het actuele prijsniveau aangepast. Doordat deze indicator al een langere tijd dezelfde reële grens hanteert kan deze goed gebruikt worden voor het maken van vergelijkingen over de tijd, maar sluit deze mogelijk minder goed aan bij de minimaal noodzakelijke kosten van een huishouden.

Dit lid is tevens van mening dat er moet worden gekeken naar een breder perspectief op dat vlak: niet onder de bepaalde definitie van «armoede» vallen betekent nog niet dat een kind uit een gezin dat net kan rondkomen dezelfde eerlijke kansen op ontwikkeling en zelfontplooiing krijgt. Dit lid is benieuwd of de Minister de mening deelt dat armoede/financiële ongelijkheid een vicieuze cirkel creëert als het gaat om ontwikkeling en ontplooiing, die kansen en perspectief beperken ten opzichte van kinderen die uit situaties komen waar financieel meer mogelijk is, wat direct effect heeft op (financieel) toekomstperspectief. Dit lid vraagt zich af of de Minister hier zicht op heeft, en hoe zij van plan is de bestrijding hiervan – en daarmee de bestrijding van financiële ongelijkheid als onontkoombare koppeling aan dit probleem – te concretiseren.

Ik ben het eens dat kinderarmoede grote gevolgen voor kinderen en hun ontwikkelkansen kan hebben. Opgroeien in armoede zorgt voor een breed scala aan negatieve effecten en heeft vergaande gevolgen voor de ontwikkeling en toekomst van een kind, én zijn of haar toekomstige kinderen. In de literatuur is veel bekend over de negatieve impact die opgroeien in armoede heeft. Deze kinderen hebben vaker te maken met gevoelens van schaamte, angst, onzekerheid, ongerustheid en uitsluiting. Deze kinderen hebben niet altijd een fiets of een laptop, gaan minder vaak op een uitje of vakantie, en kunnen niet als vanzelfsprekend hun

verjaardag vieren. Kinderen die opgroeien in een gezin met onvoldoende inkomen hebben vaker te maken met spanningen, ruzies, relatiebreuken, opvoedingsproblematiek en huiselijk geweld. Het opgroeien in armoede kan onder andere leiden tot fysieke of psychische klachten, het overtreden van regels en slechtere prestaties op school. Kinderen die opgroeien in armoede hebben een grotere kans dit ook later zelf weer door te geven aan hun eigen kinderen. Om de cirkel van armoede te kunnen doorbreken is het bevorderen van gelijke kansen dan ook een speerpunt is binnen de interdepartementale Aanpak geldzorgen, armoede en schulden waarin ik ook expliciet de link met onder andere onderwijs, zorg en huisvesting zoek. Te allen tijde is het van belang dat kinderen mee kunnen blijven doen met hun leeftijdsgenoten en dat ze zich positief kunnen ontwikkelen. Daarom ondersteun ik onder andere de partners van SAM& bij het vergroten en bestendigen van hun bereik van kinderen met kindvoorzieningen en breiden we de huidige voorzieningen voor kinderen van ouders met een laag inkomen uit, naar bijvoorbeeld stages of traineeplekken. Tevens zet ik in op het actief ondersteunen van professionals actief rond kind en gezin bij het signaleren en omgaan met kinderarmoede en bezie ik hoe de inzet van de brugfunctionaris op scholen de komende tijd verder gestimuleerd kan worden.

Voortgang implementatie vereenvoudiging beslagvrije voet en programma stroomlijning keten voor derdenbeslag

De leden van de VVD-fractie constateren dat de Minister in heldere termen verslag doet van de stand van zaken rond de uitvoering van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Daar waar nodig zijn knelpunten opgelost of worden inmiddels stappen gezet om geconstateerde problemen op te lossen.

De leden van de VVD-fractie hebben nog een tweetal concrete vragen:

– In meer algemene zin: wat is de invloed van de extreem gestegen energiekosten voor de berekening van de beslagvrije voet?

Ik begrijp de zorgen van de VVD-fractie over de gestegen energiekosten. Ik krijg veel signalen van mensen met beslag op het inkomen, die schuldhulp krijgen of onder bewind staan en die onvoldoende geld overhouden om de rekeningen en de boodschappen te betalen. In de vraagstelling lijkt de aannahme besloten te liggen dat de beslagvrije voet is opgebouwd uit normbedragen voor verschillende kosten van levensonderhoud, waaronder energiekosten. De systematiek van de beslagvrije voet is echter anders vormgegeven. De beslagvrije voet is een afgeleide van de bijstandsnorm die hoort bij de leefsituatie van degene die met een beslag op het inkomen wordt geconfronteerd.

De hoogte van de beslagvrije voet wordt verder bepaald door de mate waarin de betrokkene recht heeft op huurtoeslag, zorgtoeslag en eventueel kindgebonden budget.

Dit neemt natuurlijk niet weg dat het uitgangspunt van de beslagvrije voet is, dat ook mensen met beslag op het inkomen in staat worden gesteld te voorzien in de basale kosten van levensonderhoud, waaronder ook energiekosten. Tegelijk zie ik ook dat de gestegen energieprijzen en gestegen kosten van levensonderhoud bij veel mensen een tekort op het huishoudbudget veroorzaakt. Dit geldt voor zowel mensen met een beslag op inkomen als mensen zonder beslag. Daar maak ik mij oprecht zorgen over. Het kabinet heeft ter compensatie van de gestegen energieprijzen inmiddels maatregelen genomen. Het kabinet heeft een uitzonderlijk groot pakket aan koopkrachtmaatregelen getroffen dat vooral gericht is op het versterken van de inkomenspositie van mensen om de negatieve effecten van de inflatie en de hoge energieprijzen te dempen.

De beleidsmatige verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) en daaraan gekoppeld de uitkeringen per 1 januari 2023 (met 10%) komt, in

het geval van beslag op het inkomen dat doorloopt over de jaargrens, niet altijd direct bij de schuldenaar terecht. De beslagvrije voet wordt berekend en vastgesteld voor de termijn van (uiterlijk) twaalf maanden. Samen met de partners in de keten voor derdenbeslag (UWV, SVB, Belastingdienst, CJIB, LBIO, VNG, KBvG, SNG, BKWI, IB) en de stakeholders zoals schuldhulpverleners, beschermbewindvoerders, sociaal raadslieden en rechter-commissarissen heb ik op 31 januari jl. een intentieverklaring ondertekend, waarin gezamenlijke afspraken worden opgenomen om deze burgers zoveel mogelijk te stimuleren en te helpen bij het doen van een aanvraag voor een vervroegde herberekening van de beslagvrije voet indien dat gunstig uitpakt. Via een aparte brief bent u hier nader over geïnformeerd.²¹

Tegelijkertijd heeft het kabinet aanvullende maatregelen getroffen onder andere op het terrein van Voedselhulp, het instellen van een Noodfonds en het afsluitbeleid. Op 31 oktober heb ik met NVVK (financiële hulpverleners), VNG en de belangrijkste (overheids)schuldeisers de intentieverklaring «Samen schuldregelingen redden» getekend om gezamenlijk te zorgen dat financiële hulp wordt voortgezet in deze tijd van stijgende kosten. Al deze maatregelen helpen ook als beslag op inkomen wordt gelegd.

Uit het werkveld kregen deze leden het signaal dat de belastingdienst zich nog niet in alle gevallen aan de nu bestaande beslagvrije voet kan houden? Herkent de Minister dit signaal? Zo ja, wat is dan precies het probleem? Verdient het geen prioriteit om dit op te lossen?

Tot november 2020 werd door de Belastingdienst/Toeslagen bij mensen die een standaard betalingsregeling hadden afgesloten, waarbij de aflossingen door middel van verrekening met een toeslagvoorschot werden voldaan, geen rekening gehouden met de beslagvrije voet. Daardoor konden deze mensen onder het bestaansminimum komen. De Belastingdienst/Toeslagen heeft deze mensen per brief en telefonisch benaderd en geïnformeerd en aan stakeholders en intermediairs gevraagd om deze mensen te informeren en naar hem door te verwijzen. Wanneer bij het contact met deze mensen bleek dat de beslagvrije voet werd overschreden, is de verrekening gestopt en het volledige verrekenende bedrag tot en met januari 2021 terugbetaald. De Belastingdienst/Toeslagen heeft deze mensen vervolgens een persoonlijke betalingsregeling aangeboden. Hierbij is de maandelijkse aflossing gebaseerd op de betalingscapaciteit van deze mensen, waardoor hun bestaansminimum is gewaarborgd. De Belastingdienst/Toeslagen heeft zijn werkwijze dusdanig aangepast dat bij een standaard betalingsregeling verrekening met een toeslagvoorschot als wijze van afbetaling niet meer mogelijk is, zodat een overschrijding van de beslagvrije voet niet meer kan voorkomen.

De leden van de D66-fractie lezen dat de nieuwe beslagvrije voet niet wordt verhoogd voor mensen die huren en geen recht hebben op huurtoeslag. Ook zij komen onder het bestaansminimum. De Minister heeft aangekondigd de wet hierop te wijzigen per 1 januari 2023, maar hoe kan de tegemoetkoming de komende maanden plaatsvinden, vragen deze leden. Het gaat dan om mensen die een kamer, woonboot, woonkeet, loods, recreatiewoning en tijdelijke woonruimte huren. Op welke wijze kunnen deze mensen ook voor dat moment al tegemoetgekomen worden, zodat zij niet door het ijs zakken, zo vragen deze leden.

Mensen die in een huurwoning zonder recht op huurtoeslag wonen, kunnen via de rechter een beroep doen op de hardheidsclausule. Ik

²¹ Kamerstuk 24 515, nr. 675

realiseer me dat een gang naar de rechter een hoge drempel kan zijn. De beslagvrije voet is het bedrag dat mensen minimaal moeten overhouden voor de kosten van hun levensonderhoud. Er is ruimte om minder te innen dan op grond van de wet vereenvoudiging beslagvrije voet (wet vBVV) is toegestaan. Deurwaarders, die een vonnis van de rechter moeten uitvoeren, kunnen er echter niet voor kiezen om minder te innen. Ook LBIO kan in principe niet afwijken van de beslagvrije voet, omdat zij dan de belangen schaden van het gezin waarvoor zij de alimentatie innen.²² Daarom was het nodig de mogelijkheid om de beslagvrije voet te verhogen op te nemen in de wet vBVV. Deze wijziging van de wet vBVV is op 1 januari 2023 in werking getreden als onderdeel van de Verzamelwet SZW 2023.

Deze leden lezen ook dat de nieuwe berekening van de beslagvrije voet onvoorziene gevolgen heeft voor mensen in de Algemene Ouderdomswet (AOW'ers). Zij vragen de Minister om haast te maken met een oplossing voor deze groep.

Sinds de vereenvoudiging van begin 2021 valt de beslagvrije voet lager uit voor mensen vanaf de AOW-leeftijd. De eerste stappen zijn gezet om wetgeving voor te bereiden om voor schuldenaren vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd uit te gaan van een hogere beslagvrije voet. Ik ben met het Ministerie van Justitie en Veiligheid in gesprek over de uitwerking. Voor de zomer zal ik Uw Kamer informeren over de stand van zaken.

De leden van de D66-fractie lezen ook dat sommige mensen moeite hebben met de begrijpelijkheid van het online burgerportaal beslagvrije voet. Deze leden onderschrijven de noodzaak van begrijpelijke informatie voor burgers, zeker als het gaat om potentieel kwetsbare burgers. Zij vragen de Minister of een dergelijk onderzoek naar de begrijpelijkheid van overheidsinformatie ook in bredere zin wordt uitgevoerd.

Ja. In 2021 en 2022 is door de Universiteit Utrecht en de Hogeschool Arnhem Nijmegen een monitor²³ uitgevoerd op de begrijpelijkheid van overheidsinformatie. In 2021 was dit op het gebied van schuldhulpverlening. In 2022 gebeurt dit op de thema's inningen van belastingen en de Wmo. Daarnaast is er in 2019 en 2020 in op opdracht van de Minister van BZK onderzoek gedaan naar hoe begrijpelijk burgers en ondernemers overheidsdiensten vinden.²⁴ In 2022 is vervolgonderzoek naar de begrijpelijkheid van overheidsdiensten uitgevoerd als onderdeel van de Staat van de Uitvoering.²⁵

Vanaf 2022 stelt het kabinet jaarlijks ongeveer € 3,3 miljoen beschikbaar voor begrijpelijke overheidstaal. Daarmee wordt een vervolg gegeven aan de Direct Duidelijk aanpak. De komende periode wordt gewerkt aan meer kennis en instrumenten, bijvoorbeeld voor het testen van communicatie met gebruikers, een nieuwe campagne en het uitbreiden van het kennisnetwerk met als doel een toename aan organisaties die werken aan begrijpelijke taal.

²² Het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) int partneralimentatie en kinderalimentatie als partijen er zelf niet uitkomen.

²³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/30/monitor-begrijpelijke-overheidsteksten>

²⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/12/07/eindrapport-onderzoek-overheidsdienstverlening-2020>

²⁵ <https://staatvandeuitvoering.nl/onderzoek/oordeel-burgers-en-ondernemers-over-overheidsdienstverlening3/>

De leden van de PvdA-fractie constateren dat mensen in de schulden dubbel in de knel komen vanwege de stijgende prijzen voor elektriciteit, gas en de boodschappen, dit vanwege de jaarlijkse vastgestelde normbedragen die niet zijn aangepast. De leden van de PvdA-fractie vragen de Minister hierop te reflecteren en of het klopt dat mensen in de schulden hierdoor onder het bestaansminimum kunnen komen. Is de Minister het eens dat het onwenselijk is dat als mensen in de schulden dit willen aanpassen, zij zelf bij deurwaarders dienen aan te kloppen om de normbedragen voor bijvoorbeeld gas, elektriciteit of de boodschappen aan te passen?

Is de Minister het met deze leden eens dat het aanpassen van de normbedragen een nadelig financieel effect heeft op het innen van schulden door deurwaarders en om die reden niet snel door hen zal worden gedaan? Om die reden vragen deze leden de Minister het Nibud te vragen de normbedragen van de woonlasten, gas en elektriciteit, maar ook van de dagelijkse boodschappen, aan te passen.

Ook ik zie dat huishoudens de gevolgen ondervinden van stijgende prijzen voor energie en boodschappen. Dit geldt voor zowel mensen met schulden als zonder schulden. Bij mensen met schulden die door beslag op het inkomen te maken hebben met een beslagvrije voet kan dat zorgen voor extra druk op het huishoudbudget. Een uitgangspunt van de beslagvrije voet is dat ook mensen met beslag op het inkomen in staat worden gesteld te voorzien in de basale kosten van levensonderhoud en niet onder het bestaansminimum komen. Er is echter geen relatie met jaarlijks vastgestelde normbedragen en de beslagvrije voet. De beslagvrije voet is een afgeleide van de bijstandsnorm en wordt verder bepaald door de mate waarin iemand recht heeft op toeslagen.

Zoals ik hierboven op vragen van de VVD-fractie over dit onderwerp heb aangegeven, heb ik samen met de partners in de keten voor derdenbeslag (UWV, SVB, Belastingdienst, CJIB, LBI, VNG, KBvG, SNG, BKWI, IB) en de stakeholders zoals schuldhulpverleners, beschermbewindvoerders, sociaal raadslieden en rechter-commissarissen een intentieverklaring ondertekend, waarin gezamenlijke afspraken zijn opgenomen om mensen waar beslag ligt op inkomen, zoveel mogelijk te stimuleren en te helpen bij het doen van een aanvraag voor een vervroegde herberekening van de beslagvrije voet indien dat gunstig uitpakt. Hierdoor wordt ook voor hen de beleidsmatige verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) en daaraan gekoppeld de uitkeringen per 1 januari 2023 (met 10%) merkbaar in de vorm van een hogere beslagvrije voet.

Kan de Minister de voor- en nadelen benoemen om gemeenten de mogelijkheid van een hardheidsclausule te geven?

Wellicht ten overvloede wil ik benadrukken dat gemeenten er nu al voor kiezen om minder te innen dan op grond van de Wet vBvV mogelijk is. Voor de beantwoording van de vraag ga ik ervan uit dat bedoeld wordt dat er een wettelijke grondslag komt waardoor niet (alleen) een rechter, maar (ook) de gemeenten de beslagvrije voet in individuele situaties kunnen verhogen; alle beslagleggende partijen zouden aan deze verhoogde beslagvrije voet gehouden zijn.

Het voordeel van een gemeentelijke hardheidsclausule is dat deze naar verwachting laagdrempeliger is dan een hardheidsclausule waarvoor een gang naar de rechter noodzakelijk is. Een ander voordeel is dat mogelijk kan worden ingeregeld dat de gemeente in schrijnende gevallen de beslagvrije voet ambtshalve kan verhogen, zodat geen actie van die persoon nodig is.

Een nadeel van een gemeentelijke hardheidsclausule zou zijn dat een laagdrempeligere ophoging van de beslagvrije voet nadelige conse-

quanties kan hebben voor kleine schuldeisers, waaronder ZZP'ers en gezinnen die afhankelijk zijn van alimentatie. Zij ontvangen maandelijks minder geld en kunnen dat mogelijk niet dragen. Een gang naar de rechter borgt dat de belangen van zowel schuldenaren als schuldeisers tegen elkaar worden afgewogen. Een ander mogelijk nadeel is dat een gemeentelijke hardheidsclausule een nieuwe taak voor gemeenten zou zijn. Het kost tijd en geld om ervaring en expertise op te bouwen en processen in te richten die nodig zijn om een gedegen afweging te maken over het al dan niet toepassen van een hardheidsclausule. Ik ben van mening dat het belangrijker is om in te zetten op het voorkomen van schulden en het bieden van schuldregelingen, zoals een saneringskrediet, waardoor mensen niet meer of korter in een beslagsituatie zitten.

Het is onduidelijk hoe gemeenten gebruik zouden maken van een hardheidsclausule. De ervaring leert dat gemeenten voorzichtig zijn met het individueel toepassen van hardheidsclausules. Een gemeentelijke hardheidsclausule kan zo zorgen voor een schijnoplossing. Een alternatief is om te kijken hoe onwenselijke uitwerkingen van de wet vBVV voor iedereen kunnen worden opgelost.

Momenteel wordt de tussentijdse evaluatie van de wet vBVV aanbesteed. De evaluatie zal starten in april. Met deze evaluatie onderzoek ik onder andere of er groepen zijn waarbij het bestaansminimum door de wet vBVV onvoldoende wordt beschermd en of aanpassingen aan wet- en regelgeving noodzakelijk zijn. Over de uitkomsten van dit onderzoek wordt Uw Kamer in het vierde kwartaal van 2023 geïnformeerd.

Als laatste vragen deze leden naar de uitkomsten van het gesprek met de beroepsvereniging van de deurwaarders.

Zoals door mijn voorganger tijdens de begrotingsbehandeling SZW 2022 is toegezegd, heeft een overleg plaatsgevonden tussen het Ministerie van SZW en de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). Daarbij is gesproken over de mogelijkheid van verruiming van de beslagvrije voet vanwege de gestegen energiekosten. De KBvG heeft aangegeven dat het altijd mogelijk is om te vragen of coulançe mogelijk is. De beslissing om minder te incasseren dan de wet toestaat, ligt bij de opdrachtgever van de deurwaarder, de schuldeiser. Iedere schuldeiser maakt daarover een eigen afweging. Verder heeft de KBvG erop gewezen dat deurwaarders schuldenaren al in een vroeg stadium verwijzen naar schuldhulpverlening. De schuldhulpverlening is in staat de schuldenaar bij te staan en te zorgen dat het recht op toeslagen of bijzondere bijstand ten volle wordt benut.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de geagendeerde brieven inzake armoede en schulden. Deze leden hebben nog enkele vragen over de brief inzake de voortgang implementatie beslagvrije voet en programma stroomlijning keten voor derdenbeslag. De Minister schrijft dat de Sociale Verzekeringsbank (SVB) in schrijnende situaties minder incasseert, maar ook dat de burger zelf inzicht moet geven in zijn persoonlijke omstandigheden. Kan de Minister nader toelichten hoe dit in zijn werk gaat? Wordt er eerst beslag gelegd en kan iemand daartegen protesteren? Of wordt er bij beslaglegging expliciet gekeken naar de situatie van het individu?

Wanneer een persoon een schuld heeft bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aflossingsmogelijkheden van die persoon. In het merendeel van de gevallen betreft het mensen die een uitkering van de SVB ontvangen, zodat het betalingsvoorstel in de vorm van verrekening kan worden toegepast. Het overgrote deel van de vorderingen wordt op die manier opgelost. Het uitgangspunt

hierbij is dat er coulant wordt omgegaan met de afloscapaciteit van de persoon. De SVB bepaalt deze afloscapaciteit aan de hand van de berekening van de beslagvrije voet en doet op basis daarvan een betalingsvoorstel.

De SVB stelt voor om de vordering over een langere periode te verrekenen waardoor het maandelijks te verrekenen bedrag in de regel lager is dan de afloscapaciteit en de schuldenaar maandelijks meer overhoudt dan de beslagvrije voet. Dit biedt ruimte voor mensen om op eventuele andere schulden af te lossen. Als iemand aangeeft dat het voorstel alsnog financieel niet haalbaar is, dan treedt de SVB met die persoon verder in overleg over een minnelijke oplossing voor de schuld.

In een zeer beperkt aantal gevallen – enkele honderden – wordt overgegaan op het innen van de vordering met beslag op inkomen. Dat is aan de orde als er bijvoorbeeld geen contact kan worden gelegd met iemand over een betalingsvoorstel en er ook geen mogelijkheid tot verrekening bestaat. Daarbij wordt de beslagvrije voet gerespecteerd.

Voorts hebben deze leden vragen over mensen met hoge woonlasten. De Minister geeft aan dat ook mensen met lage inkomens een beroep kunnen doen op verhoging van de beslagvrije voet. Kan de Minister nader toelichten hoe dit in zijn werk gaat en wat mensen hier precies voor moeten doen? Worden mensen bij beslaglegging hier actief over geïnformeerd? Deze leden constateren dat dit een oplossing is die veel vraagt van het doenvermogen van mensen. Waarom wordt er niet opnieuw gekeken naar de berekening?

Sinds 1 januari 2021 wordt de BVV op grond van de nieuwe wetgeving anders berekend. De BVV wordt berekend op basis van gegevens uit de Polisadministratie en de BRP. Voor het meerekenen van woonlasten wordt nu gerekend met fictieve woonlasten die redelijk zijn bij het netto-inkomen.

Het voordeel hiervan is dat mensen zelf geen informatie hoeven te leveren. In de praktijk bleek dat mensen hun woonlasten niet of verkeerd doorgaven, waardoor de beslagvrije voet verkeerd (vaak te laag) werd vastgesteld. Door te werken met fictieve bedragen vragen we minder van het doenvermogen van mensen.

In individuele gevallen kunnen de daadwerkelijke woonlasten hoger zijn dan de fictieve woonlasten. De beslagvrije voet van mensen met te hoge woonlasten kan daarom op verzoek tijdelijk worden verhoogd. Bij de totstandkoming van de nieuwe wet was de gedachte dat mensen met te hoge woonlasten die periode zouden kunnen benutten om hun woonlasten aan te passen aan hun inkomen, bijvoorbeeld door te verhuizen naar een goedkopere woning. Dit is in de huidige krappe woningmarkt natuurlijk ingewikkelder. Per 1 januari 2023 zijn daarom de mogelijkheden om de beslagvrije voet aan te passen aan hoge woonlasten verruimd (onderdeel van de Verzamelwet SZW 2023). Mensen met hoge woonkosten die te maken krijgen met beslag kunnen aan de beslaglegger laten zien hoe hoog hun woonkosten zijn, bijvoorbeeld via bankafschriften, rekeningen of het huurcontract. Op basis daarvan moet de beslaglegger de beslagvrije voet verhogen. Mensen worden over deze mogelijkheid geïnformeerd via de modelmededeling die zij ontvangen wanneer beslag is gelegd en via de website www.uwbbslagvrijevoet.nl/ woonkosten.

De leden van de GroenLinks-fractie krijgen ook signalen dat de berekening problemen oplevert bij mensen die in een instelling wonen en daar een eigen bijdrage moeten betalen. Herkent de Minister deze signalen en hoe wordt dit opgepakt?

Wanneer beslag gelegd wordt op het inkomen van mensen die in een instelling verblijven geldt een specifieke wettelijke bepaling voor de berekening van de beslagvrije voet. De eigen bijdrage die voor het verblijf in de instelling wordt betaald, maakt onderdeel uit van de beslagvrije voet.

Inhoudelijk is de wetsbepaling op dit punt niet gewijzigd bij de invoering van de Wet vereenvoudiging Beslagvrije Voet (Wet vBVV). De hoogte van de eigen bijdrage is doorgaans niet op voorhand bekend bij de beslaglegger, zodat deze door of namens de betreffende persoon aan de beslaglegger dient te worden opgegeven. Hoewel dat vraagt om een actieve handeling van de zijde van de persoon of bijvoorbeeld diens hulpverlener, zijn mij geen gevallen bekend waarbij dit tot problemen bij de berekening van de beslagvrije voet heeft geleid.

Mijn departement monitort voortdurend de uitwerking van de Wet vBVV en staat in nauw contact met stakeholders die dagelijks met de uitvoering van deze wet te maken hebben. Signalen over mogelijke knelpunten worden waar dat kan geadresseerd. Verder ben ik voornemens de Wet vBVV te evalueren. Met deze evaluatie onderzoek ik onder andere of er groepen of situaties zijn waarbij sprake is van een ongunstigere uitwerking van de Wet vBVV dan was voorzien.

Ten slotte maken deze leden zich zorgen om het incassobeleid van diverse overheidsorganisaties. Er zijn nog te vaak signalen dat bijvoorbeeld de Belastingdienst of Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) zich niet houden aan de beslagvrije voet. Kan de Minister toelichten wat de huidige stand van zaken is en kan zij garanderen dat overheidsorganisaties altijd de beslagvrije voet juist toepassen?

Tot november 2020 werd door de Belastingdienst/Toeslagen bij mensen die een standaard betalingsregeling hadden afgesloten geen rekening gehouden met de beslagvrije voet. Dit ging om mensen waarbij de aflossingen door middel van verrekening met een toeslagvoorschot werden voldaan. Daardoor konden deze mensen onder het bestaansminimum komen. De Belastingdienst/Toeslagen heeft deze mensen per brief en telefonisch benaderd en geïnformeerd en aan stakeholders en intermediairs gevraagd om deze mensen te informeren en naar de Belastingdienst/Toeslagen door te verwijzen. Wanneer bij het contact met deze mensen bleek dat de beslagvrije voet werd overschreden, is de verrekening gestopt en het volledige verrekenende bedrag tot en met januari 2021 terugbetaald. De Belastingdienst/Toeslagen heeft deze mensen vervolgens een persoonlijke betalingsregeling aangeboden. Hierbij is de maandelijkse aflossing gebaseerd op hun betalingscapaciteit, waardoor hun bestaansminimum is gewaarborgd. De Belastingdienst/Toeslagen heeft zijn werkwijze dusdanig aangepast dat bij een standaard betalingsregeling verrekening met een toeslagvoorschot als wijze van afbetaling niet meer mogelijk is, zodat een overschrijding van de beslagvrije voet niet meer kan voorkomen. In geval van beslaglegging wordt de beslagvrije voet altijd toegepast.

Het UWV neemt ongeacht de hoogte van de schuld telefonisch contact op met de persoon om in overleg een verreken- of terugbetalingsafpraak te maken. Wanneer die persoon aangeeft moeite te hebben met het voldoen van de vordering dan wordt de beslagvrije voet berekend en op basis daarvan de afloscapaciteit van die persoon bepaald.

Bij de betalingsafpraak wordt rekening gehouden met de beslagvrije voet. Alleen in de situatie dat UWV geen contact kan krijgen met iemand en sprake is van een terugvordering tot € 300,-, legt het UWV op basis van zijn wettelijke bevoegdheid een verreken- of terug-

betalingsverplichting op van maximaal € 52,- per maand. Hierbij wordt in alle gevallen de beslagvrije voet gerespecteerd.